

Lone Hertz læner sig rutineret op ad kølerhjelm på en sort Porsche, for en powerkvinde skal have en powerbil, mener fotografen.

Lone Hertz:

”Jeg er generet af tåreflåd”

I årevis har **Lone Hertz** døjet med tørre øjne samtidig med tåreflåd. Tilstanden har været hæmmende for hendes virke som skuespiller og foredragsholder. Alligevel er hun også typen, der ikke lader sig slå ud af skavankerne.

AF **Heidi Bendtsen Nielsen**, journalist FOTO **Ulrik Jantzen**, Büro Jantzen

VED HOVEDINDGANGEN til Gentofte Bibliotek, blot nogle få kilometer fra Lone Hertz' hjem, står en sort Porsche parkeret. Lone Hertz læner sig rutineret op ad kølerhjelm

på bilen, som var hun stadig en ung kvinde, der engang soled sig i rampelyset, og som alle vidste, hvem var. Og selvom hun er med på ideen, er hun samtidig lidt skeptisk:

”Er det nu også nødvendigt?” spørger hun.

Men fotografen insisterer. For en power-kvinde skal have en powerbil, mener fotografen, der i dag er hyret ind til at tage billeder af Lone Hertz.

Skuespilleren, der i 1960'erne og 1970'erne var en af de største kvindelige stjerner på såvel

film som teater, smiler ad smigeren. Hun tager sine solbriller ned på næsen og kigger direkte ind i kameraet, så man kan se hendes funklende øjne.

Det er ellers voldsomt generende for hende at være udenfor uden solbriller, for Lone Hertz er meget lysfølsom – og hendes øjne løber i vand med det samme.

Øjet er indrettet så genialt, at det selv kompenserer for tørheden. Så det vælter ud med tårer

Sygdom giver tåreflåd

Det er netop øjnene, vi har sat Lone Hertz stævne for at tale om i dag. Indenfor på biblioteket, omgivet af bøger, hvor Lone Hertz ofte har holdt foredrag, fortæller hun, at hun lider af den autoimmune sygdom Sjögrens syndrom, der

betyder, at man oplever mund- og øjentørhed.

I Lone Hertz' tilfælde betyder det samtidig, at hun oplever tåreflåd.

“Ja, øjet er indrettet så genialt, at det selv kompenserer for tørheden. Så det vælter ud med tårer,” siger Lone Hertz.

Når hun er udenfor, flyder især venstre øje over. Derfor er solbrillerne – sammen med en lille serviet til at duppe øjnene med – en tro følgesvend.

“Det har generet mig helt utroligt. Og det passer ofte ikke til de roller, jeg skal spille, at jeg står der og tuder. Hvis det for eksempel er en komedie. Når jeg står i det stærke scenelys, så græder jeg. Skuespilmæssigt bliver jeg slået ud, fordi det er svært at koncentrere sig. Det er en stor erhvervsskade,” siger hun og dupper forsigtigt med servietten.

“Som skuespiller er man jo dybt afhængig af sine øjne til at udtrykke sig, det er et sindssygt vigtigt værktøj. Næsten vigtigere end replikkerne.”

Hårde linser og Shakespeare

Øjnene har været et tema i Lone Hertz' skuespillerliv, så længe hun kan huske. Hun fik allerede problemer med at se, da hun var ung og gik i gymnasiet. Hun sad på bagerste række og kunne ikke forstå, hvorfor hun ikke kunne følge med ligesom de andre elever. Det viste sig, at hun var nærsynet. Men briller er meget upraktiske, når man er skuespiller.

“Har du nogensinde set Julie fra Romeo og Julie med briller?” lyder det retorisk fra Lone Hertz, der i 1971 indtog netop den rolle ved Aalborg Teater.

“Så dengang fik jeg hårde linser. Det var lige opfundet og enormt upraktisk. Det gjorde ondt og sved. Og på et tidspunkt tabte jeg den ene linse, mens jeg var i færd med at spille Shakespeare,” husker hun.

Tilbage til nutiden, hvor de bløde linser er opfundet, er det dog ikke nærsynethed, der

er den store gene for skuespilleren. Det er de tørre øjne og tåreflåddet, som i mange situationer generer skuespilleren. For eksempel når hun skal læse i en bog, køre bil eller som i dag bevæge sig udenfor.

Sjögrens syndrom, som altså er det, der giver tørre øjne og i Lones tilfælde tåreflåd, opstod ifølge skuespilleren selv efter en vaccination mod denguefeber i 1997. En vaccine, der er obligatorisk at få, når man rejser til tropiske lande, som Lone Hertz gjorde det år. Hun var udsendt af forskellige nødhjælpsorganisationer for at indsamle viden til en række foredrag i Danmark.

“Det var samme år, min mor døde, så mit immunforsvar var i forvejen nede. Efter

vaccinen fik jeg tørre øjne og tåreflåd. Det betød, at jeg fik svært ved at se, når jeg altid havde et lag af vådt inde i mit øje. Jeg skulle blinke for at se skarpt,” siger hun.

I en lang årrække – fra cirka midten af 1970'erne – lagde Lone Hertz skuespillet på hylden. Hun blev i stedet udnævnt som teaterchef og senere rektor for Statens Teaterskole.

“Det er en farlig affære at være ved teatret. Man udsætter sig selv for

offentlig kritik. Man skal hele tiden lykkes. Men jeg har aldrig kendt til andet. Jeg kan ikke andet,” siger hun.

Lone Hertz begyndte som foredragsholder i 1993 og rejste land og rige rundt for blandt andet at holde oplæg om de forhold, hendes søn og mange andre mennesker med handicap lider under. Læg dertil oplæsninger fra Biblen, novellesamlinger, eventyr, digte mv., som også er en del af hendes arbejdsområde.

“Jeg har altid følt mig bundet til ordet,” siger Lone Hertz, der snart fylder 85 år.

Det har generet mig helt utroligt. Og det passer ofte ikke til de roller, jeg skal spille, at jeg står der og tuder

Lone Hertz bærer alderen med ynde. De små diamantøreringe funkler om kap med øjnene.

Folkekær skuespiller

Alderen bærer hun dog med ynde. Hun er stadig slank og petit, som dengang hun var ung. De berømte smilehuller er intakte. Makeuppen og den rosa neglelak er lagt med præcision. De små diamantøreringe i ørerne funkler om kap med de blå øjne. Kun lidt rynker og gråt hår i kanten af hårbåndet afslører, at tiden er gået.

Måske er det derfor, en fan genkender hende på biblioteket. Det er en ældre kvinde på 75 år, pensioneret skolelærer og ivrig for at få en bid af Lone Hertz.

“Må jeg lige få tre minutter af din tid?” spørger kvinden.

Lone Hertz smiler, mens den pensionerede skolelærer taler løs.

“Du er næsten som Barack Obama. Du kan noget med de pauser, når du holder foredrag,” lyder det begejstret fra hendes fan.

Efter 10 minutter må jeg afbryde kvinden for at stjæle Lone tilbage.

Den folkekære skuespiller er vant til, at folk gerne vil tale med hende. Ikke så meget som det var tilfældet engang, men det hænder stadig, at hun må tage sig tiden til at lade sig ‘hylde’.

Måske også fordi hun fra 2016 og i årene, der fulgte, efter en pludselig opringning fra teaterchef Kasper Wilton igen var at finde på de skrå brædder blandt andet i opsætningen af ‘Frøken Nitouche’, ‘Mød mig på Cassiopeia’, i Holbergstykker og i nogle revyer. Så på den måde kom hun igen i rampelyset.

Nødvendig tårevejsoperation

Tilbage til vores snak om øjnene fortæller Lone mig, at hun for to år siden blev tilbudt en tårevejsoperation, som kunne fjerne et stop i tårevejskanalen på det venstre øje, der især løb i vand, og skabe forbindelse mellem tåresækken og næsen. Succesraten er som regel høj, det vil sige, at operationen virker i 80-90 pct. af tilfældene.

Lone Hertz var dog ikke meget for at blive opereret én gang til. Hun havde syv-otte år forinden

Lone Hertz Blå bog

- Født 23. april 1939.
- Balletbarn på Det Kongelige Teater.
- Debuterede som barneskuespiller i 1949 i forestillingen ‘Ordet’ og to år senere på film.
- Forlod som 17-årig gymnasiet for at blive solist på ABC Teatret.
- Fik i 1960’erne sit store gennembrud og blev en af de største kvindelige stjerner på såvel film som teater. Vandt adskillige priser inden for begge verdener.
- Lavede i 1980 filmen ‘Tomas – et barn du ikke kan nå’. Ud over at vinde en Bodil blev filmen solgt til 60 lande.
- Var sammen med Malene Schwartz teaterdirektør for først Bristol Teatret, siden Aveny Teatret.

fået foretaget en vellykket grå stær-operation, så hun ønskede ikke flere operationer.

”Jeg havde ikke lyst, men til sidst var det så slemt, at det var nødvendigt at blive opereret på mit venstre øje,” siger hun.

Tårevejsoperationen forløb smertefrit og uden komplikationer:

”Men operationen var vanskeligere at komme igennem, end jeg havde forestillet mig. På grund af mit svage immunforsvar kunne jeg ikke tåle medicinen. Jeg fik måneansigt af kortisolen,” siger hun.

Tåler hverken lys eller vind

Efter indgrebet fik hun det straks bedre, og øjet holdt op med at løbe i vand. Men lykken varede

kort, og efter otte-ni måneder var hun tilbage til status quo.

”Så på den måde blev operationen hårdere for mig end nødvendigt, for det hele kom jo igen,” siger hun.

Hendes egen teori er, at tåreflåddet er tilbage efter operationen, fordi hun har fået en bindevævssygdom kaldet lichen planus, som blandt andet giver smertende knuder flere steder på kroppen – også under øjenlåget.

”Det har gjort mit syn ustyrbart. Jeg må nu i visse situationer bruge briller og har skiftet styrke

i glasset to gange på et år. Jeg kan hverken tåle lys eller vind, og mine øjne svier og bliver røde og anstrengte. Til eftersynet sagde operationslægen

dog, at mine øjne er totalt sunde, og at reaktionerne er stressrelateret. Derfor vil jeg stadig anbefale andre at få tårekanalsoperationen. Den er unik,” siger hun.

Ifølge Lone Hertz er stressen opstået, fordi hun i årevis har kæmpet en kamp mod systemet, ”der ikke behandler mennesker med handicap ordentligt”, herunder hendes søn Tomas, født i 1966, der ifølge forældrene blev hjerneskadet som følge af en kighostevaccination blot 10 måneder gammel. Stressen blev ifølge skuespilleren yderligere forværret under coronaepidemien, hvor hun følte, at en coronavaccine svækkede blandt andet hendes hukommelse.

Kampen for sin søn

”Ansvarligheden for min søn tynger mig særligt hårdt i disse år. Som tidligt hjerneskadet, uden talesprog, undervurderes man og opbevares. Man får ikke en livschance. Nu føler jeg en udmattelse, fordi det liv har stået på i så mange år, men jeg kan ikke tillade

Jeg må ikke dø, før alt er bragt i orden for min søn. Det er det ikke, før min søn accepteres som et forstandigt menneske

- Fra 1984 til 1990 rektor for Statens Teaterskole.
- Udgav i 1992 bogen ‘Sisyfosbreve’, en bog om handicapliv tilegnet hendes børn – har siden da holdt foredrag om handicappedes vilkår og rettigheder.
- Har i en årrække været ambassadør for Hjerneskadeforeningen og specialskolen Bramsnæsvig.
- Dannede som ung par med teaterdirektør Stig Lommer, fra 1962 til 1975 med skuespiller Axel Strøbye, fra 1978 med ingeniør Sven Erik Lindhardt og sidst med erhvervsmand Lars Liebst.
- Har børnene Steen Stig Lommer, Tomas og Micaëla Strøbye og Maria Lindhardt. Bedstemor til fem børnebørn.
- Er ridder af Dannebrog.

Lone Hertz er ikke typen, der lader sig slå ud. Man skal kunne tage imod og lære, hver gang det går skævt, mener hun.

mig at give op. Det velsignede ved at få børn – og især som skuespiller – er, at man lærer at glemme sig selv,” siger Lone Hertz og uddyber:

“Jeg må ikke dø, før alt er bragt i orden for min søn. Det er det ikke, før min søn accepteres som et forstandigt menneske,” siger hun.

Skuespilleren vil ikke belemre sine øvrige tre børn med sine øjne. De har så rigeligt i forvejen, som Lone Hertz formulerer det.

“Jeg klarer det selv. Jeg har levet mange år alene, så man lærer det. Man må ikke fokusere på sine skavanker,” siger hun.

Hun kommer i tanke om sin helt, den amerikanske forfatter Helen Keller, født i 1880, der kun var 19 måneder, da hun mistede både syn og hørelse muligvis på grund af skarlagensfeber eller røde hunde.

Helen Keller lærte ved hjælp af en privatlærer at tale og skrive, tog en universitetseksamen, beherskede tre fremmedsprog og blev berømt i

store dele af verden for sit arbejde med at sikre kvinde- og handicaprettigheder.

“Man skal kunne tage imod og lære, hver gang det går skævt. Det udvikler os som mennesker. Det er derfor, jeg beundrer et menneske som Helen Keller. Livet består af udfordringer. Så det er lykken at have sort humor. Når det er værst, kan jeg le, så tårerne triller. Det hjælper én igennem det hele,” siger Lone Hertz.

Vi går sammen udenfor. Lone Hertz sætter sig ind i sin lille hvide Suzuki. Den er måske ikke nær så powerfuld som en Porsche. Men det er kvinden, der kører væk i den. ●

**Når det er værst,
kan jeg le, så
tårerne triller.
Det hjælper én
igennem det
hele**

Efter interviewet fandt sted er redaktionen blevet gjort bekendt med, at Tomas Strøbye døde den 10. februar 2024. Tomas Strøbye blev 58 år.